

TALOUSVALIOKUNNALLE

TaV@eduskunta.fi

HE 63/2022

Finanssiala ry:n lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta

Talousvaliokunta on 4.5.2022 pyytänyt Finanssiala ry:n asiantuntijalausuntoa yllä mainittuun hallituksen esitykseen. Esitämme lausuntonamme seuraavaa.

- 1 Finanssiala ry (FA) pitää tärkeänä, että valmiuslain poikkeusolojen määritelmää täydennetään niin, että se nykyistä kattavammin huomioi erilaiset hybridiuhat.
- 2 Erityisesti kyberuhkien osalta FA toteaa, että ne voivat toteutua nopeasti, mutta niiden taustalla olevan tahon luotettava tunnistaminen on usein hankalaa tai jopa mahdotonta. Tämän vuoksi FA pitää välttämättömänä, että valmiuslain täydentämisen rinnalla varmistetaan viranomaisten kyky johtaa ja toteuttaa riittävät poikkihallinnolliset vastatoimet siitä riippumatta onko Suomeen kohdistuvien hyökkäysten takana yksityinen vai valtiollinen taho.
- 3 FA pitää tärkeänä, että kyky poikkihallinnollisiin vastatoimiin ja mahdollisuus eräiden valmiuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien käyttöön ulotettaisiin koskemaan myös normaaliolojen häiriötilanteita. Esimerkkejä tällaisista säännöksistä ovat 60 §:n 2 momentissa säädetty mahdollisuus priorisoida tietoliikennettä ja tässä hallituksen esityksessä ehdotetun uuden 57 a §:n mukainen toimeentuloturvan toteuttaminen maksuliikenteen häiriöiden varalta. Kummatkin mainituista toimivaltuuksista ovat sellaisia, että niiden avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä esimerkiksi maksujärjestelmiin liittyvien uhkatilanteiden kärjistymistä pisteeseen, jossa valmiuslain käyttöönotto olisi välttämätöntä. Yksinkertaisimmin asia olisi hoidettavissa lisäämällä mainitut säännökset valmiuslain sijaan asianomaisiin substanssilakeihin (laki sähköisestä viestinnästä ja esim. laki toimeentulotuesta).
- 4 Hallituksen esityksen ulkomaiden lainsäädäntöä koskevassa osassa käydään läpi mm. Viron poikkeusoloja koskevaa lainsäädäntökehystä (s. 39), mutta tarkastelu jää FA:n käsityksen mukaan pinnalliseksi. Suomen tapaan Virossa on voimassa puolustustilalaki ([Riigikaitse seadus](#); [National Defence Act](#)) ja valmiuslaki ([Erakorralise seisukorra seadus](#); [State of Emergency Act](#)), mutta näiden lisäksi on säädetty myös hallituksen esityksessä mainittu hätätilanelaki ([Hädaolukorra seadus](#); [Emergency Act](#)), joka yksityiskohtaisesti säätelee mm. vakavien kriisitilanteiden johtamisjärjestelmästä ja eri sektoreilla ylläpidettävistä palveluista. FA pitäisi järkevänä, että vastaavan sääntelyn hyödyt punnittaisiin huolellisesti Suomessakin.
- 5 Hallituksen esityksessä hybridiuhkia koskeva uusi poikkeusoloperuste ulotettaisiin koskemaan rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusalan toiminnan turvaamista koskevia 4 luvun 17, 19, 20 ja 25 §:n säännöksiä. FA pitää ehdotusta perusteltuna. Pykälissä mainittujen toimivaltuuksien osalta FA haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota 4 luvun 27 §:n säännökseen, joka edellyttää, että 17 §:ssä, 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 20 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia

koskeva käyttöönottoasetus, joka koskee Euroopan yhteisön perustamissopimuksen tai Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaan Euroopan keskuspankkijärjestelmälle kuuluvia tehtäviä, voidaan antaa vain, jolleivät Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki toimiessaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän tehtävissä osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää ole poikkeusolojen vallitessa toimintakykyisiä. Näissä tapauksissa valtioneuvoston on myös ennen asetuksen antamista pyydettävä kiireellistä menettelyä noudattaen Euroopan keskuspankin lausunto.

- 6 Hallituksen esityksessä (s. 13) todetaan, että kriittiseen infrastruktuuriin kuuluvat mm. maksu- ja arvopaperiliikennejärjestelmät. Ottaen huomioon, että nykyisin mainitut järjestelmät lähes täysin sijaitsevat Suomen rajojen ja kansallisten viranomaisten välittömien toimivaltuuksien ulkopuolella, FA pitää muotoilua jossain määrin harhaanjohtavana erityisesti, kun sitä verrataan muihin samassa kohdassa mainittuihin esimerkkeihin (energian tuotanto-, siirto- ja jakelujärjestelmät, liikenne- ja logistiset palvelut ja liikenneverkot, digitaalisen yhteiskunnan tietojärjestelmät sekä viestintäverkot ja -palvelut). FA pitää selvänä, että erityisesti rahoitussektorin tarjoamat palvelut ovat yhteiskunnan häiriöttömän toiminnan kannalta välttämättömiä, mutta katsoo, että mainitut palvelut luontevammin olisivat osa yhteiskunnan kriittistä teollisuus- ja palvelutuotantoa kuin infrastruktuuria.
- 7 Lisäksi FA toteaa, ettei valmiuslaki määrittele yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin käsitettä, vaan tyytyy viittaamaan valtioneuvoston huoltovarmuuspäätökseen. FA:n havaintojen perusteella termin käyttö erilaisissa sääntely-yhteyksissä on selvästi lisääntynyt viime vuosien aikana, mutta valitettavan usein sen sisältö on vaihdellut asiayhteydestä riippuen tai jäänyt kokonaan täsmentämättä. FA pitää käytäntöä ongelmallisena ja näkee tärkeänä, että yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin käsite määriteltäisiin yksiselitteisesti lain tasolla.
- 8 Asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisen osalta FA:lla ei ole lausuttavaa.